

ВСЕСВЕТ

K. 6176



Всеукраїнський Кооперативний Банк „УКРАЇНБАНК“

ФІНАНСОВИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ
КООПЕРАЦІЇ.

Пайовий капітал—3.000.000 (опла-
чений повністю).

Баланс на 1-е вересня 1925 року—
32.000.000 крб.



ПРАВЛІННЯ й ЦЕНТРАЛЬНА КОН-
ТОРА в Харкові, майдан Теве-
лева, ч. 2.

ФІЛІЇ й АГЕНТСТВА по всіх містах
України і в Москві.

ЗАКОРДОННІ ЗАСТУПНИЦТВА в
Лондоні та Берліні.





УКРАЇНБАНК

ПРОВАДИТЬ

всі банківські операції. Всякого роду товаро-комісійні операції по дорученню своїх клієнтів—пайщиків Банку.

ПРИЙМАЄ

заготовлений кооперативними організаціями зернохліб та зернопродукти для комісійної реалізації на внутрішніх та зовнішніх ринках.

ВИДАЄ ПОЗИКИ

під здані для реалізації продукти.

ПРИЙМАЄ КОМІСІЙНІ ДОРУЧЕННЯ на постачання хліба для кооперативних організацій.

ПРОВАДИТЬ

дискон дублікатіві видає позики під крам.

ПРИЙМАЄ

перекази та інші доручення на всі міста України, СРСР і за кордон.

К. 6176.

ВСЕСВІТ

№ 18

1-го ЖОВТНЯ
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

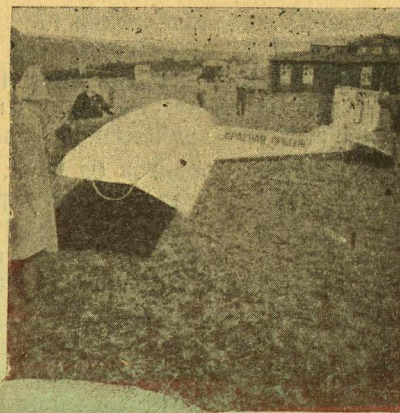
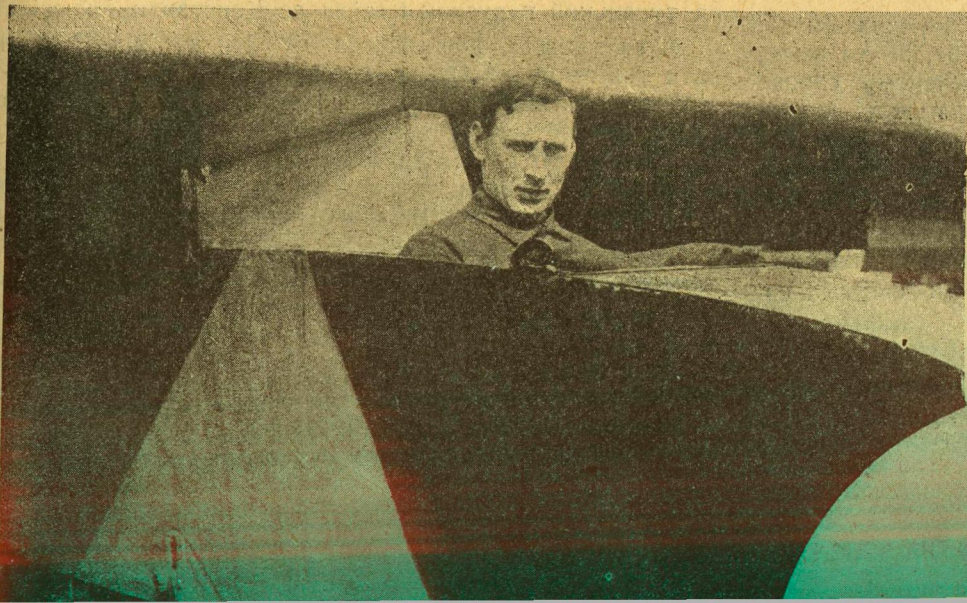
За редакцією В. БЛАКИТНОГО

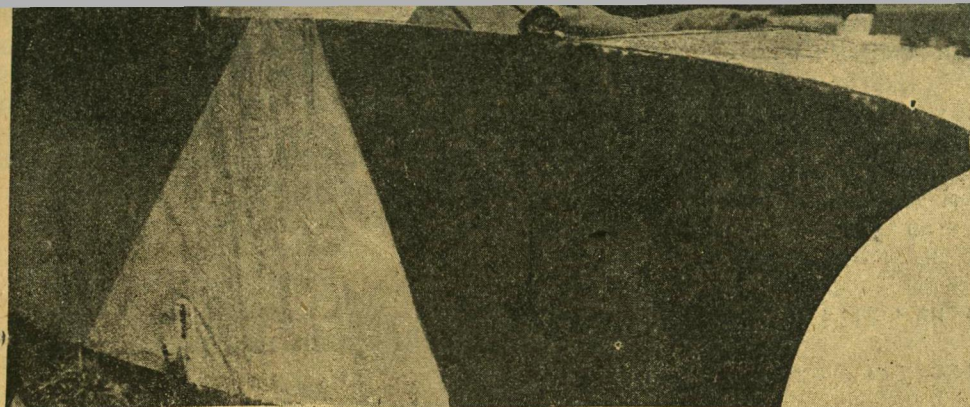
РЕДАКЦІЯ:
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.
Тел. 9—91.

КІСТЬ ЧИСЛА: Оповідання: Майборода—М. Йогансен; $\sqrt{1000}$ карб.—Х—П. Іванов; Вірші: Осіння путь—М. Бажан; Перевесник Жовтня—Ол. Корж;
Приси: Радянський велетень—К. Подолянин; На чужині—М. С—ка; За океаном—Н. Суровцева; Каїр—Бутксер; У друзів—Н; Берлін уночі—А. Б.;
Золотоноська електростанція—О. Ясний. Кліше цинкографії „Червоний Друк“; фотгр. А. Плахтія; метранпажі—П. Касапов і М. Зайцев.

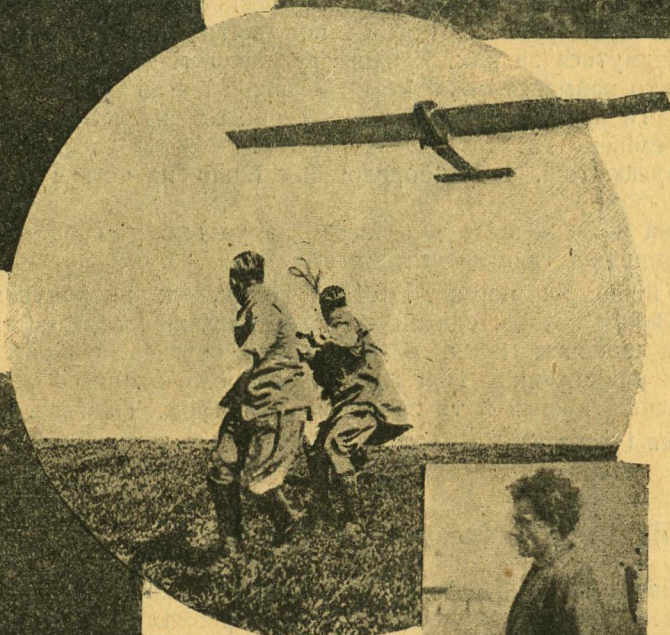
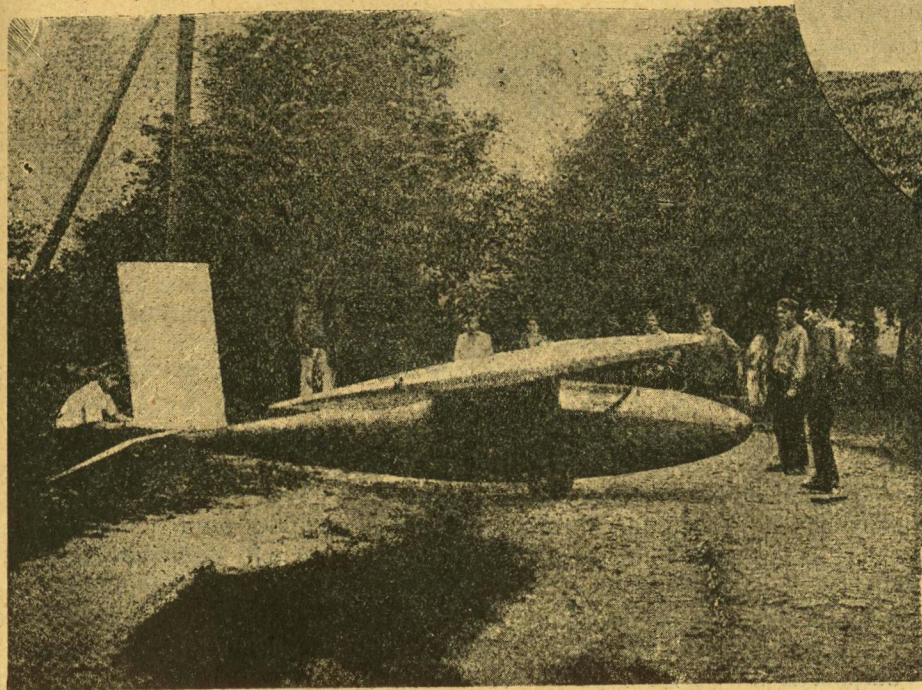
Міжнародні змагання планерів у Німеччині

1934



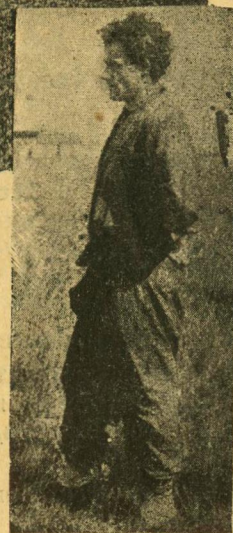


Зверху—Т. Юнгмейстер—переможець-планерист Радянського рекорду (5 годин 20 хвилин). Праворуч—старт планера „Красная Пресня“.

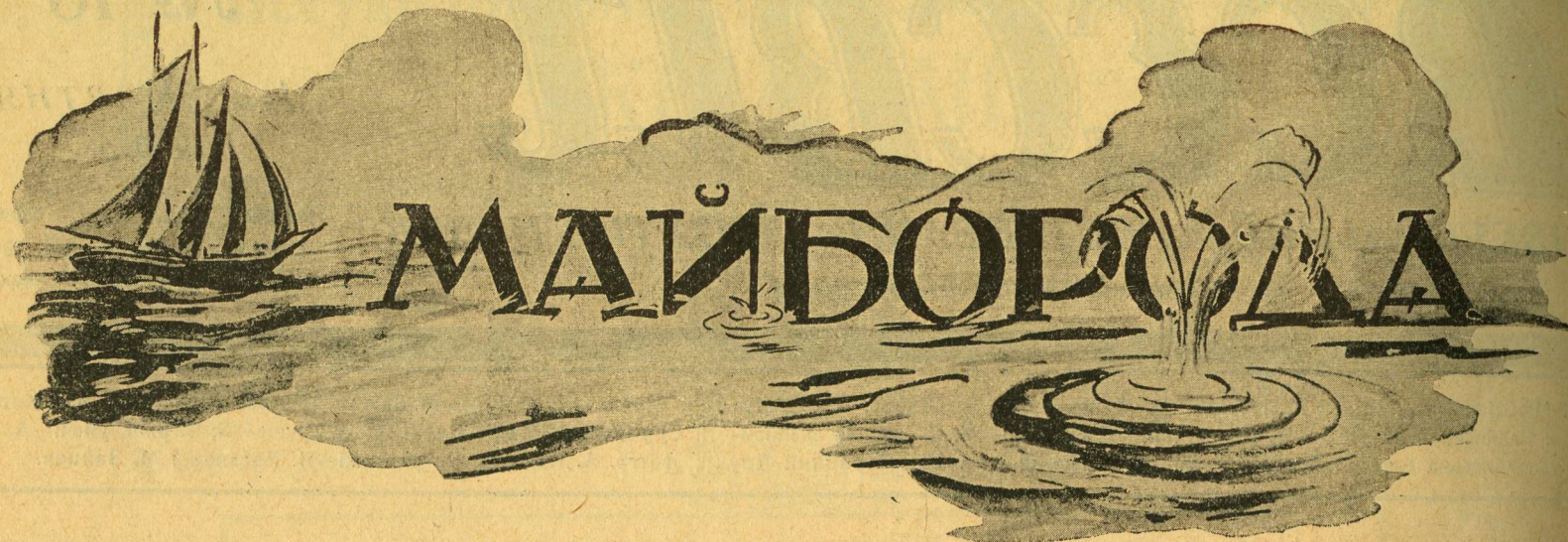


Ліворуч—Український планер КП і Р—4 на міжнародних змаганнях. В овалі—пускають планер.

Праворуч—найпопулярніший планерист на німецьких змаганнях—Еспенлауб—по професії—тесля.



Зараз в Німеччині відбуваються міжнародні змагання планерів (безмоторових машин), де приймають участь 5 радянських машин. Відомості про наші успіхи вже є—ми одержали 4 призи. Незабаром на Всесоюзні змагання прибуває група німецьких планеристів з 8-ма апаратами.



I Ліричний пролог

О Майбородо! О маленька гнидо на засмаглім, жилавім тілі радянської країни! Я не можу сердитись на тебе, бо ти всього тільки маленька філософська гнида—а по спеченому сонцем, закуреному шляхами тілу повзають грубі, наляті кров'ю блошиці—серед них ти—дрібнесенька, плохенька цяточка!

Я розумію тебе—ти родивсь од воші, і от—ти гнида! Твій суворий папаша, що торгував мануфактурою коло собору держав тебе прикро й не дозволяв тобі курити. Твої товариші сміялися з тебе й дратували тебе—й тоді ти плакав і скаржився батькові й батько лаяв слюсарчуків поганими словами і не дозволяв тобі з ними гратись.

Папаша твій був членом союзу руського народу й читав „Русское Знамя“—і ти почав читати „Русское Знамя“. Там ти дізнався, що жида гублять Росію і погублять її, коли руські люди не візьмуться за них. Папаша гуляла з мадмуазелями, а ти—тихенько займався онанізмом. Ти виріс і став у магазині за касира. Ти пробував брати трохи грошей з каси й папаша бив тебе ремінем.

Я співчуваю тобі, о Майбородо! Все йшло на погане й ти став філософом.

на візника... і зараз він уже сидить у потязі, що йде на Одесу. Поки Пузанов приведе міліцію, поки приведуть собак, Майборода без вусів і з голеною головою доїде до Одеси, сяде на турецький парусник і гайда до Константинополю!..

Я вже зовсім налагодився був іти до міліції й порадити дати телеграму до Одеси, але швидко схаменувся. Все одно не повірять!—Звідки, скажуть, ви знаєте? І що, скажуть, ви, товаришу, взагалі знаєте в цій справі? Ні—це мені не підходить. Краще піду до дому. Другого дня, саме коли я прокинувся, Майборода сховався паршивою мотузкою драбинкою на турецький парусник. Це була непевна таки посудина. Турки називають її...

„То справа турків, як її називати!“ — вирішив Майборода й ступив на палубу. Босій турок з одним-однісіньким оком провів його до мізерної коморки—це була Майбородина каюта. Майборода сів на лаву й помацав калитку з грішми, що висіла йому на шиї під сорочкою. На палубі метушились турки, смікали якесь мотуззя і готувались відпливати.

„Віддавай!“ гукнув хтось із палуби.

III

Майборода на морі.

жав тебе прикрі й не дозволяв тобі курити. Твої товариші сміялися з тебе й дратували тебе—й тоді ти плакав і скаржився батькові й батько лаяв слюсарчуків поганими словами і не дозволяв тобі з ними гратись.

Папаша твій був членом союзу руського народу й читав „Русское Знамя“—і ти почав читати „Русское Знамя“. Там ти дізнався, що жиди гублять Росію і погублять її, коли руські люди не візьмуться за них. Папаша гуляли з мадмуазелями, а ти—тихенько займався онанізмом. Ти виріс і став у магазині за касира. Ти пробував брати трохи грошей з каси й папаша бив тебе ремінем.

Я співчуваю тобі, о Майбородо! Все йшло на погане й ти став філософом.

Але одна надія жевріла в твоєму затурканому серці—що папаша помруть і ти станеш хазяїном.

Та все йшло на погане, і сталося так, як пророкувало „Русское Знамя“. Жиди одняли в папаші магазин і оддали його папашиним робочим і ти, о Майбородо, оставсь касиром у папашиних прикажчиків. Тоді ти, о Майбородо, зробивсь філософом. Папаша вмерли й ти зробивсь філософом. Ти ждав.

Ти ждав і діждавсь...

II

Майборода їде до Константинополю.

Так мислив я, ідучи повз кооперативний магазин. Зненацька я спинивсь. Повз мене промчався Пузанов, розмахуючи руками. За ним ледве встигав поспівати міліціонер. „Обікрали!“ репетував Пузанов і нісся до своєї крамниці.

„Хто-ж обікрвав Пузанова?“ замисливсь я. Хвилину я пройшов, нічогісінько не тямлячи. Хто-ж міг обікрасти Пузанова? адже-ж його брат повсякчас сидить у крамниці, коли Пузанов ходить закупляти крам, чи платити податки в фінвідділ.

На розі я налетів на газетяря й потрапив носом у свіженьке число газети, що одгонило ще друкарнею. Я одсахнувся, очі мої зустрілися з чорними рядками й я прочитав одне слівце: „Константинопіль“.

Я одразу відгадав усе. Неначе полуда спала з моїх очей.—Константинопіль!

Майборода втік до Константинополю! Це він обікрвав Пузанова, коли той замкнув його в своїй кімнаті, загрожуючи видати його міліції й правлячи з нього всі гроші, що він узяв у кооперативній касі. Він обікрвав Пузанова, поки той ходив до панотця порадитись у справі Майбородиних грошей. Він знайшов Пузановські гроші під черінню в грубці, виліз у вікно, сів

називають її...

„То справа турків, як її називати!“ — вирішив Майборода й ступив на палубу. Босий турок з одним-однісіньким оком провів його до мізерної коморки—це була Майбородина каюта. Майборода сів на лаву й помацав калитку з грішми, що висіла йому на шиї під сорочкою. На палубі метушились турки, смікали якесь мотуззя і готувались вірпливати.

„Відавай!“ гукнув хтось із палуби.

III

Майборода на морі.

„Усе гаразд!“ здалося Майбороді, бо причали трішки сколихнулись і поповзли в вікні Майбородиної каюти. Майборода дістав з чемодану ковдру, розіслав її на лаві й ліг...—йому дуже кортіло спати.

„Усе гаразд!“ пересвідчився Майборода, бо причали зникли з вікна, позначилася темна смуга води й за нею обриси портового міста. Повз вікно перебіг босий турок з одним оком. Майборода кліпнув очима й заснув.

— „Проходили якісь вагони, на паровозі сидів Пузанов збочив з колії й поїхав у ліс. У лісі було воґко, з листя сипались краплі й мочили Майбороді комір. Між двох дерев, на мотузку теліпалася гойдалка. Пузанов роздвоївсь на себе й на брата й вони узяли вдвох всаджувати Майбороду на гойдалку. Майборода пручався, з дерев капотіло йому на голову, але Пузанова розгойдали його й беркиць!—він налетів спиною на дуб. Майборода хотів утекти, але ноги задубіли й не слухались. Гоц! Майборода знову налетів на дерево“—й прокинувся.

Було якось дуже погано. Ніякої гойдалки не було, а Майборода лежав на підлозі.

Майборода звівсь на ноги й ступив уперед. В ту саму мить на нього налетіла стінка й ударила його по голові. Майборода одсахнувся, та друга стінка коцнула його в коліно. Майборода ухопивсь руками за клямку дверей; двері розчахнулись і на Майбороду линуло водою.

Що там було! Скільки скинеш оком було саме море, чорне й по ньому кипіла якась жовта блювотина.

Це було до того огидно, що Майбороду потягло блювати. Він по-над стінкою каюти вийшов на палубу, схилився і пішло, і пішло! Парусник хилився то вправо, то вліво, за хвилино зносила хвиля, вода зливала палубу й стрибала на неї знову, а Майборода блював і блював.

IV

Майборода й турки.

Двоє турків підійшли до Майбороди, ухопили його під пахви й поволікли до каютки. Вони поклали його на лаву, причинили двері, затулили віконце й почали знімати з Майбороди сорочку. Вони розстібнули гуздики й побачили на шиї калитку. Калитку турки зняли і далі взялися стягати з Майбороди штані. Майборода огинався й копнув турка ногою в живіт. Турки розсердилися, стягли штані й звязали Майбороді руки й ноги. Потім вони знову взяли його під пахви й витягли на палубу.

„Топитимуть!“ — утямив Майборода. Щось стягло йому пельку; раптом з горла вихопився одчайний, пронизливий вигук. Турки підтягли Майбороду до борта. Підбігло ще двоє, взяли Майбороду за руки й за ноги й розгойдали. Раз! Два!...

Перед Майбородиними очима майнула каса магазину, Степун, бухгалтер правління, пивна, Катя, міліціонер, Пузанов затанцювали коники тоталізатора. Він заплющив очі. Серце йому стало.

— Три! — колихнули його турки в бік каюти...

В цей момент до турків підійшов товстий чорний капітан. Він щось до них сказав і вони

поклали Майбороду на палубу. Йому враз стало так гаряче, наче його посаджено в теплу ванну. Стало так гаряче й прегарно. Капітанове обличчя крізь чорну шолому щітину заловило небесним світлом. Капітан знов затулював рота й щось казав. Кожне його слово було розкішне, прекрасне як майодень, розумне й гідне як сонячне слово — слова наче



VI

Майборода міркує.

„Що за діло? — думав Майборода. — Що за «ротмістр русской армії»? Значить то не турок, а православний руський офіцер!“

Через це значить він і врятувався. Руський офіцер не дав туркам викинути його в море! Майборода розповість йому про себе й про бога й офіцер віддасть йому хоч частину грошей. Це-ж православний, не жид.

Жиди розіп'яли Христа, а тепер розпинають Росію, скаже йому Майборода. Вони розпинають бога й хочуть дати Росії свого бога.

О! Майборода знає чого вони хочуть. Як ви думаєте, хто такий Маркс! Може ви думаєте, що це той, що видавав „Ниву“? Є ще й такі дурні!

Маркс — це жидівський Єгова! От хто такий Маркс!

І це велике відкриття зробив сам Майборода. Він пам'ятає навіть, як він цього дійшов. Це було на Великдень, коли комольці йшли походом.

Але це не все. Майборода йшов глибше. От ви всі, Майбородина однодумці, професори, інженери, всі православні, що вчилися по університетах і читали в учених книжках, скажіть хто спинив землю, коли вона одірвалася од сонця й летіла в простір? Хто примусив її обертатись круг сонця? Хто врятував землю, щоб вона не залетіла ка-зна куди?

Бог! Бог урятував Майбороду через свого слугу, бог урятує Росію!

Майборода не якийсь дурний мужик, він теж знає про науку. Майборода — філософ і колись ввесь світ про нього знатиме. В Майбороди багато однодумців, але вони



— Єслі ви будете крічать тут,
я вас научу!..

Майборода й капітан.

Зненацька в трюмі посвітлішало. Вирізнилися з темряви якісь бочки й здоровенний сувій линви обкручував їх своїм товстим хвостом. Майборода глянув угору—перед ним стояв жирний капітан.

Капітан причинив двері й сказав чистісінько російською мовою:

— Ну што, іспугались очень?

Майбороді язык зав'яз у щелепах і він нічого не відповів. Капітан мовчав.

— Відіте лі,—почав знову капітан,—ми вас висадім в Румині, в Кюстенджі. Но єслі ви пікнете хоть слово о ваших деньгах, што, то я вас застрелю как сабаку. Ви імеете дело с ротмістром русской армії—панятна?

Майборода лежав як уві сні і думав, що він не сповна розуму. Він хотів уже притягти языка зубами, щоб пересвіднитися, що не спить, але капітан йому допоміг.

Капітан копнув його ногою під ребро й вийшов.

Бог! Бог урятував
Майбороду через сво-
го слугу, бог урятує
Росію!

Майборода не якийсь дурний мужик, він теж знає про науку. Майборода—філософ і колись ввесь світ про нього знатиме. В Майбороди багато однодумців, але вони мислять непослідовно. Вони спинаються на півдорозі. Їх таки зачепила жидівська наука. В них немає сміливости, вони не дивляться правді ввічі.

Тільки він, тільки Майборода додумав думку до кінця. Все—суєта! Один бог вічний!

Пити не гріх—сам Христос пив вино у Кані Галілейській. Сам Христос бесідував з блудницею Магдаліною. Сам Христос проклянув жидів—і вони його розіп'яли.

Христос звелів подавати милостиню—а хто-ж подаватиме, коли не буде багатих? Сам Христос звеличив митаря—а митар це все одно, що купець, чи фабрикант. Христос любив Сімеона, а Сімеон був поміщик!

Христос сказав, що бідному легше внити во царствіє небесное. Як-же тут бути? Ні один батюшка цього не скаже.

Тут мова йде про бідних **духом!** От у чім справа. Хіба бідні дають на церкву? Хіба не ця голота вбила православного царя?

Майборода поїде до Болгарії. Там є православні люди, там він скаже своє слово.

Майбороду взяла нетерплячка. Мерщій туди, до православних людей, до тих людей, що zostалися вірні цареві!

VII

Розмова Майбороди з ротмістром.

Майборода гукнув, що мав сили. Ніхто не йшов. Майборода підждав з хвилину, гукнув удруге й утретє. Ляда звелася й у трюм східцями спустився капітан.

— Єслі ви будете крічать тут, я вас научу!—сказав капітан. Малчать! красназдая криса!

— Господін ротмістр!—сказав Майборода радісно,—господін ротмістр, я не краснозадий. Я наоборот, вислушайте мене, господін капітан. Мой отец бил купец в Харкове.

Майборода розповів ротмістрові історію свого життя.

— Так значіт, ви убежали от советской сволочи?—спитав капітан.—І вам удалось взять с собой деньги?

— Да, да, господін ротмістр,—радісно ствердив Майборода. Вот пасматріте документи в кармане.

Ротмістр своєручно розв'язав бинду, що нею були скручені Майбороді руки й витяг у нього з кишені документи.

Він довго й уважно на них роздивлявся.

— Значит ви бежали нелегально?—ще раз спитав він.

— Ну да, нуда, нуда господін ротмістр!—заторохтів Майборода.—Я хотел-би прасіть вас насчет...

— Падаждіте!—буркнув ротмістр і вийшов з документами в руці. Ляда важко впала й закрила трюм.

„Чого там іще треба?“ думав Майборода. „З документів ясно, що він утік—там ще й вирізка з газети, що шукають касира кооперативної установи Майбороду. Чого там іще треба?“—думав Майборода.

VIII

Філософія Майбороди.

Це були останні думки філософа Майбороди. Після цього йому думати вже не доводилось—саме не було ніякої змоги мислити.

Од Майбородиної філософії не залишилося сліду в науковій літературі. І то шкода бо він у своїй філософії був не сам. Це була ціла філософська школа—в ній були священники, професори, генеральші, інженери—люди поважного віку, що багато бачили в житті своєму. Це була велика філософія, хоч і протилежна Марксовій. І зараз ще

За ними увійшов ротмістр—у погонах жовтих з сріблом.

— Ну дорогой!—сказав ротмістр.—Ми убедились, што ви действительно не большевик. Румынскому правительству не грезят никакие неприятности ат ваша исчезновения. Вы свободны. Пожалуйста наверх!

Уперше за все життя Майбороду зрадив його філософський розум.

Він не зрозумів, що хотів сказати ротмістр. Але ротмістрові слова були такі ласкові й привітні.

Майборода звівсь на ноги й виліз з трюму. За ним слідом вилізли ротмістр і трое офіцерів. Раптом Майборода відчув щось холодне на потилиці. Він хотів оглянутись, але вибухнув страшний крах, в очах замигтіли зелені кола й Майборода повалився на палубу.

Господа офіцери підхопили тіло свого філософа, розгойдали його й викинули за борт...

X

Епілог.

— Врангелівці втікли на паруснику з Одеси в Румунію!—гукали хлопці, продаючи вечірню газету.

Я купив газету, прочитав і замислився. На цьому паруснику загинув Майборода! Загинув від рук послідовників своєї філософії!

Я побіг до професорів, до генеральш, до Пузанова, до всіх послідовників Майбородиної філософії.

— Загинув Майборода!—гукав я їм.

— Майборода загинув від вашої руки!

Але послідовники вороже-здивовано поглядали на мене.

— „Какой Майборода?“

Я обігав всіх,



Од Майбородиної філософії не залишилося сліду в науковій літературі. І то шкода бо він у своїй філософії був не сам. Це була ціла філософська школа — в ній були священники, професори, генеральші, інженери — люди поважного віку, що багато бачили в житті своєму. Це була велика філософія, хоч і протилежна Марксовій. І зараз ще й сьогодні мені доводиться зустрічати багато статечних людей, що мислять як Майборода в усіх подробицях, але ніхто з них ніколи не хотів признаватись, що вони позичили свій світогляд у скромного касира Майбороди. Вони цитували всяких чисто авторів — од блаженного Августина до Ллойд-Джорджа, але ніхто з них ані слівцем не згадав філософа Майбороду.

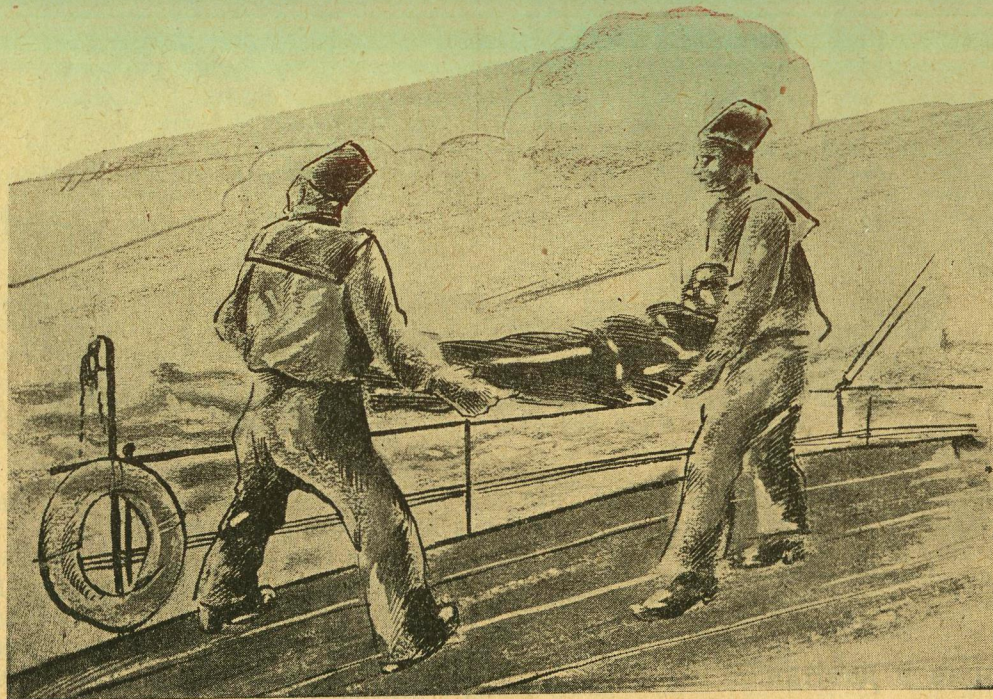
А втім ніхто з попередників Майбороди не формулював цієї філософії так просто, так коротко, так послідовно до кінця.

Але це ще не все — власним своїм життям Майборода дав небачений, славетний приклад своєї філософії.

IX

Майборода й господа офіцери.

Ляда знову звелася вгору. У трюм увійшло троє... але це були не турки. На плечах у них блищали погони — сині з сріблом, зелені з сріблом.



„Топитимуть!“ — утямив Майборода... Турки підтягли Майбороду до борта.

Я побіг до професорів, до генеральш, до Пузанова, до всіх послідовників Майбородиної філософії.

— Загинув Майборода! — гукав я їм.

— Майборода загинув від вашої руки!

Але послідовники вороже-здивовано поглядали на мене.

— „Какой Майборода?“

Я обігав всіх, кого знав і ніхто не сказав ні слова в пам'ять Майбороди.

Вони не схотіли навіть балакати про нього.

Один тільки інженер, (він казав мені раніше, що теорія Айнштейна спростувала марксизм і довела існування бога) сказав:

— Майборода?

Єто тот, што украл деньгі?

Украл гроші! Наче він украв їх у них, а не в ненависного їм радянського народу!

Я пішов од них геть.

— Бідний Майбородо!

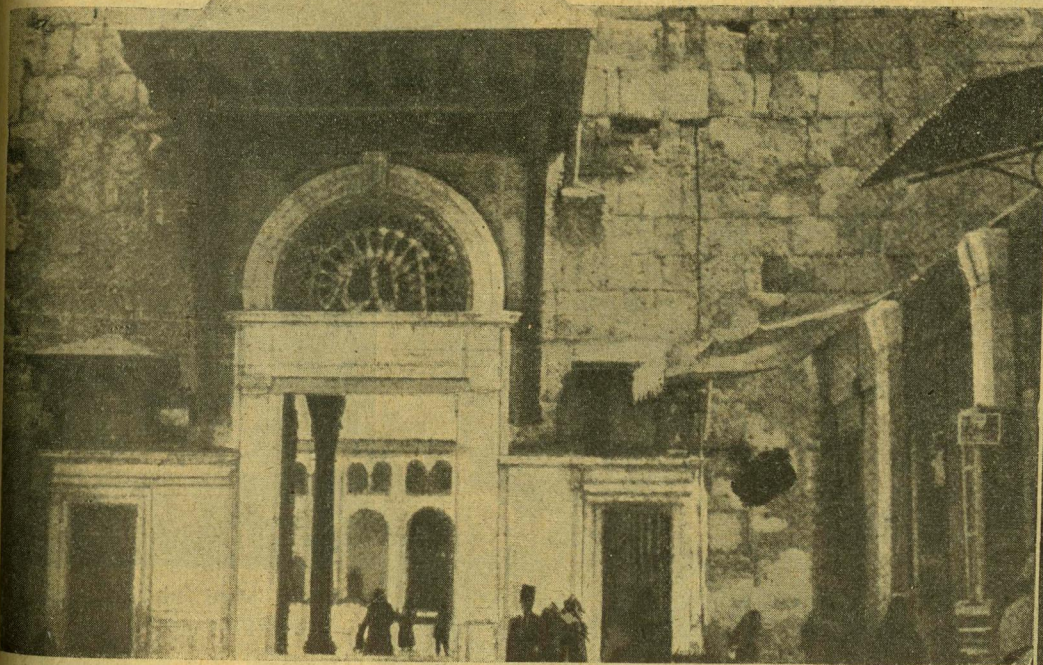
Вони зреклися тебе, скромного касира, свого філософа. Вони й надалі цитуватимуть Августина, Ллойд-Джорджа, Розанова, Мережковського і Бем-Баверка.

Вони ні слівцем не згадають тебе свого єдиного, справжнього, щирого, неприкрашеного філософа — філософа Майбороду.

М. Йогансен.

У

ДРУЗІВ.



Дамаск. Великі ворота палацу Каліфів, де містяться всі державні установи.



Джебел-Друз—невеликий край на південному сході від Сирії. Друзів налічується всього 44.000 осіб. Серед них живе трохи християн. Друзів життя вільне, напівкочове. Свій час вони запекло боролися з турками, і цим дуже підтримували арабських націоналістів під час світової війни.

Тоді, як французи захопили Сирію, вони обіцяли самостійність. За наказом губернатора краю Джебел-Друз французи обіцяли призначити шейха Анваруша з друзів. Захопивши ж Сирію,

французи розорили друзів. Розор друзів тяжко відбився на арабах, що провадять з ними торгівлю, а разом з тим, це викликало заворушення навіть на англійській території, в Заїорданії та Палестині. Ї досі друзі уперто боряться. У них знайшлася зброя, мабуть їм постачають її з сумежних країв—англійських колоній у Палестині. Генерал Сарайль вживає рішучих заходів. Він мобілізував усю свою військову силу проти невеликої групи друзів-повстанців.

Друзи все-ж тримаються і в них є надія на приєднання до них белівнів. Тоді мож-

Джебел-Друз—невеликий край на південному сході від Сирії.

Друзів налічується всього 44.000 душ. Серед них живе трохи християн у друзів життя вільне, напівкочове. В свій час вони запекло боролися з турками, і цим дуже підтримували мілітаристів підчас світової війни.

Тоді, як французи захопили Сирію друзам обіцяли самостійність. За губернатора краю Джебел-Друз французи обіцяли призначити шейха Антроша, з друзів. Захопивши-ж Сирію у свої цупкі лапи, Франція обіцянки своєї не виконала і призначила за губернатора друзів лютого сатрапа Корб'є.

Надалі друзи таки домоглися, що цього «правителя» взяли від них. 6 місяців друзи «спочивали» від опіки Корб'є. Але потім він знову появився у Друзії, як губернатор, і чинив люті розправи.

Друзи надіслали делегацію до Сарайля з проханням взяти цього правителя від них. Сарайль делегації не прийняв і навіть наказав її заарештувати. На це друзи відповіли повстанням. Залог французів з 200 душ зовсім було знищено.

Сарайль послав проти друзів артилерію, піхоту та аероплани. Наслідком—20 друзьких сел спалено і зметено з лиця землі. По всьому краю йдуть запеклі бої. Все-ж друзи захопили майже всі французькі гармати, кулемети і навіть аероплани.

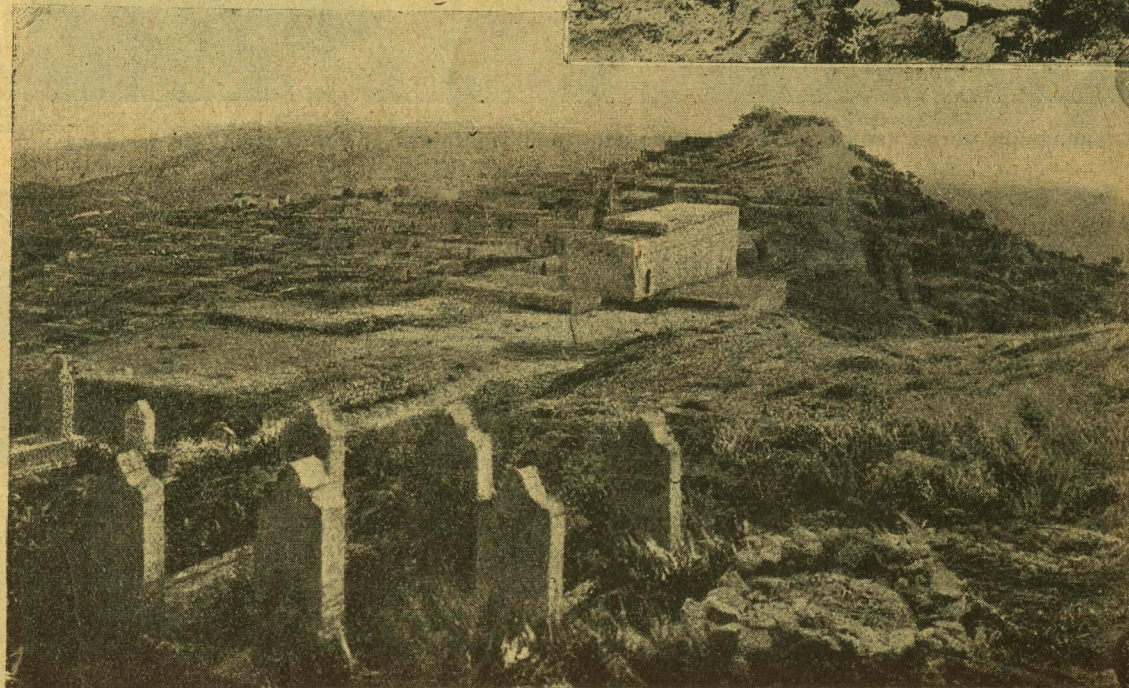
В шпиталях Дамаску та Бейруту біля 3.000 поранених.

Сарайль—найвищий комісар Сирії зазнаючи поразок від друзів, чинить криваву розправу там, де це можливо.

Друзів розорили зовсім. Християнське населення тікає з краю. Сила втікачів прибуває до великих центрів, покинувши на місцях усе своє

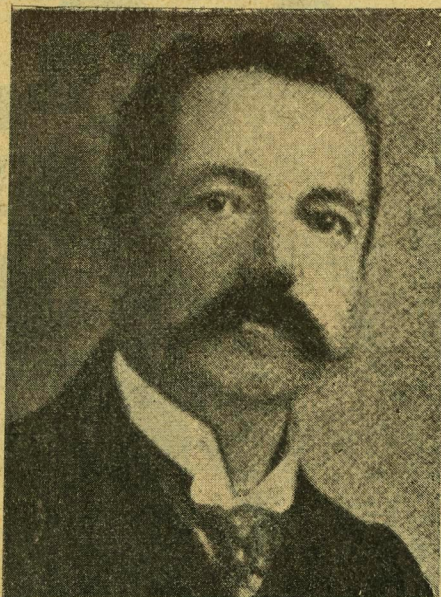
майно. Розор друзів тяжко відбився на арабах, що провадять з ними торгівлю, а разом з тим, це викликало заворушення навіть на англійській території, в Заїорданії та Палестині. Й досі друзи уперто боряться. У них знайшлася зброя, мабуть їм постачають її з сумежних країв—англійських колоній у Палестині. Генерал Сарайль вживає рішучих заходів. Він мобілізував усю свою військову силу проти невеликої групи друзів-повстанців.

Друзи все-ж тримаються і в них є надія на приєднання до них бедуїнів. Тоді можливо повстанці зуміють обстоювати себе протягом довгого часу і примусити французьке командування подумати про задоволення цілком законних вимог друзів.



Зверху—Типи мешканців Джебел-Друзу; Могила друзького „Акаля“ (первосвященника) в околицях Дамаску; Один з головних пунктів території друзів (Бобра), у горах Хорану.

ВСЕСВІТНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ.



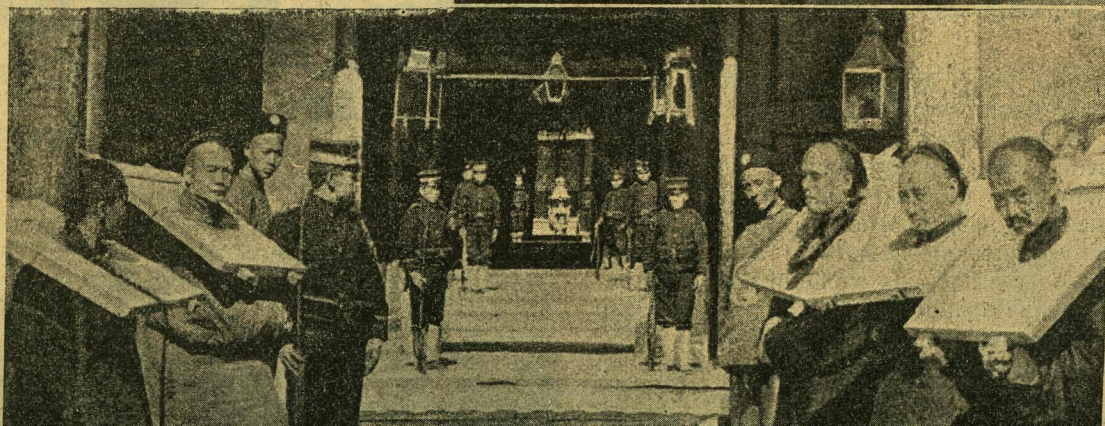
Еміль Ейхгорн. Бувший „червоний“
поліцеймейстер в Берліні, 1918 р.
Помер у червні 25 р.

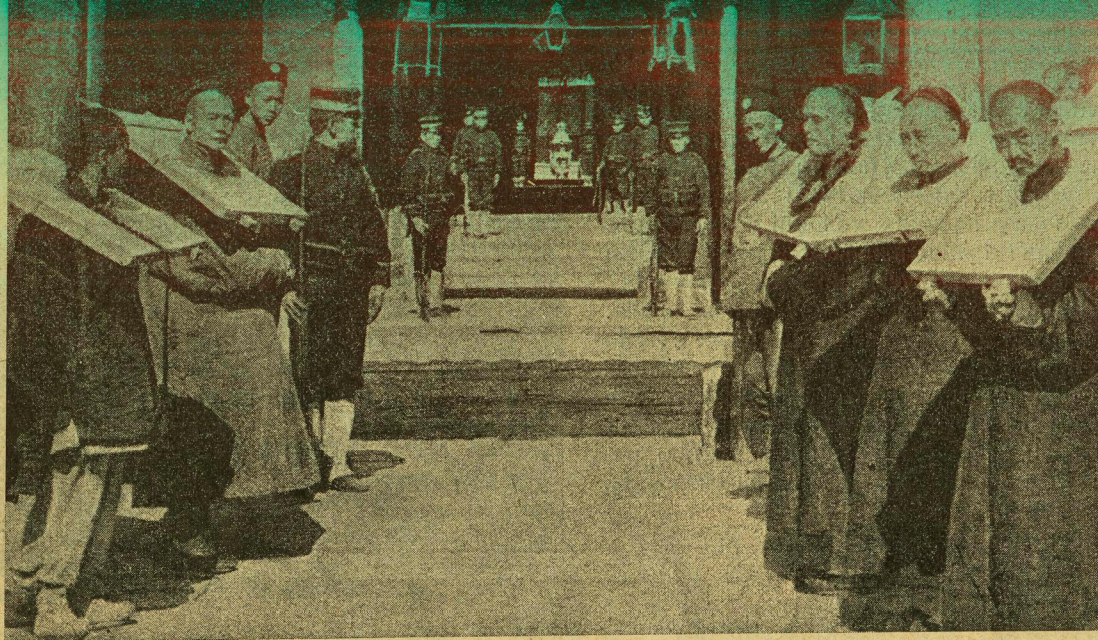


Друкарня гектографірованої га-
зети кигаїської колонії в Берліні.

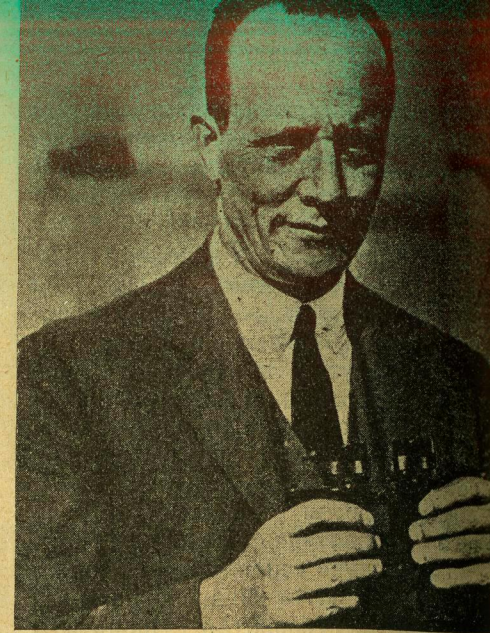


Французький мін. фінансів Кайо
повертається з Лондону.

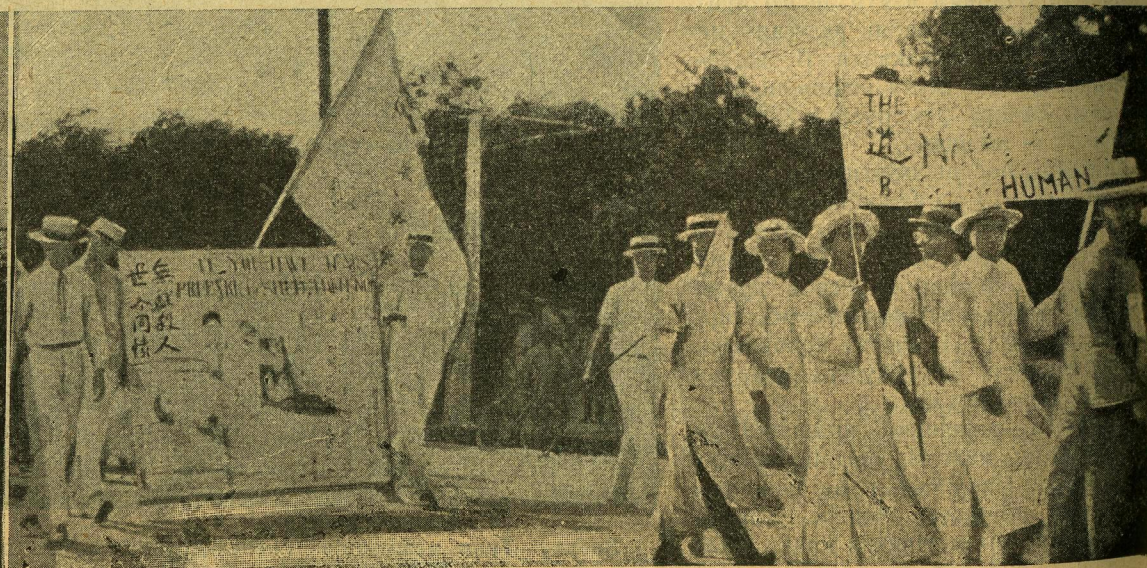




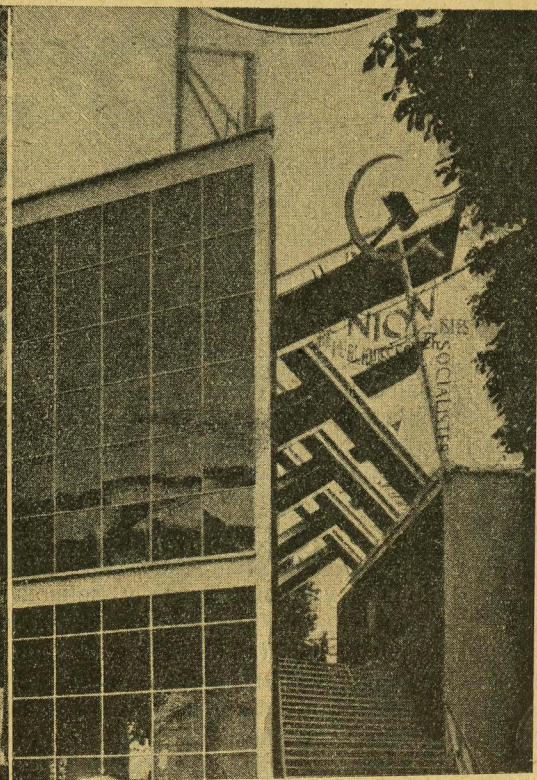
Стародавній метод кари в Китаї. На шию злочинців одягають дошки й виводять на вулицю.



Генер. Гарібальді, один з ворогів Мусоліні.



Ліворуч—вулична майстерня металевих виробів у Мароко. Праворуч—демонстрація студентів у Пекині,



Павильон СРСР на паризькій виставці
декоративного мистецтва.

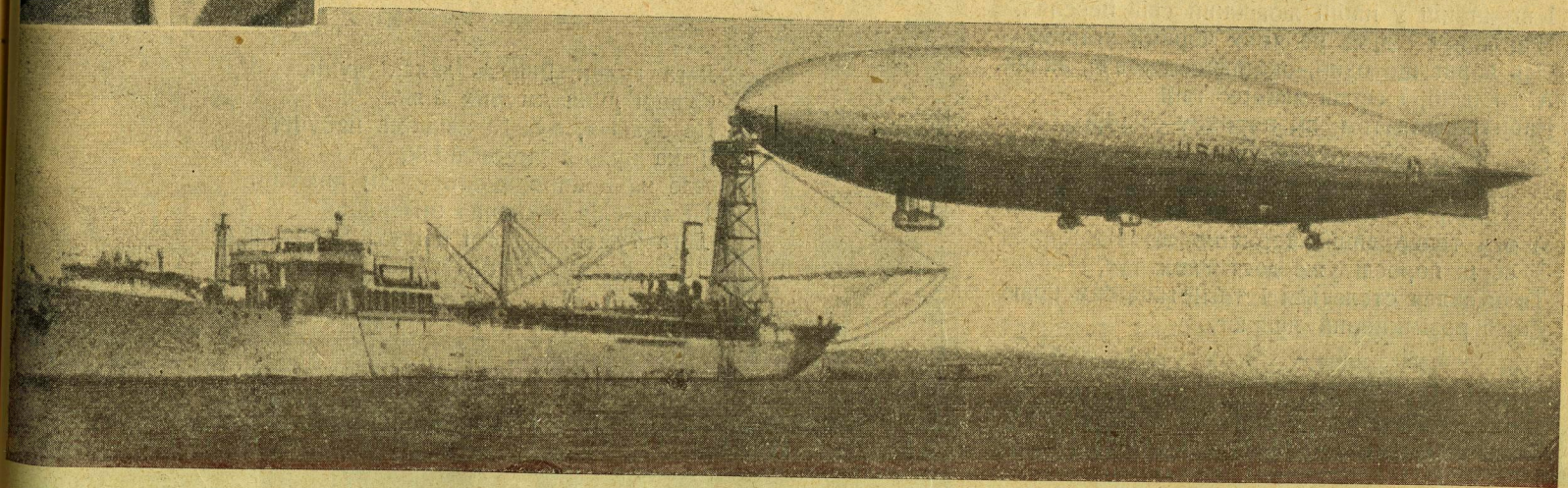


Демонстрація турків перед
турецьким посольством у Бер-
ліні за повернення Мосула
На балконі—турецький посол.

Демонстрація турків перед
турецьким посольством у Бер-
ліні за повернення Мосула
На балконі—турецький посол.



Військовий парад італійської піхоти. Приймає парад „Чорний герцог“—Мусоліні.



Діріжабль „Шенандоа“ біля свого причального пароплава. Загинув у Тихому океані. Зверху—Американський міністр флоти Уільбур, якого притягають до відповідальності за аварію.

ОСІННЯ ПУТЬ

Октави.

В. Л.

I.

Осіньна путь і мряка пелехата.
Рипить по-над шляхом, старий понурий дуб,
І листя дня, зів'яле та латате,
Прослалось стірами обідраних халуп;
І край села ми сіли зачекати
На, вітром звалений, трухнявий граба слуп.
І скрізь нудьга, і бачу тугу ту-ж
В порожніх ямах зшерхнутих калюж.

II.

В полях туманних бився у тривозі
Холодний день, і жаль, хоч в душу стрель,
На серце впав, й пішли ми по дорозі
Серед пустельних і сумних земель.
І торохтів далеко дядько десь на возі,
Й спухав туманом лан забутих конопель.
І вітровіння скрізь, і вітровіння те-ж
Між пальцями похудлими оцих знайомих меж.

III.

Звідкіль прийшли такі вітри старечі,
До нас вони прийшли відкіль?
І гасить темний і холодний вечір
Радости останню гаріль,
Й на мрій моїх похилі, журні плечі
Ляга важкий і стозапеклий біль.
І розкриває крила, й поринає в льот
Суворий вітер гніву і скорбот.

IV.

А я іду, іду й не помічаю,
Що тьма й туман росте навкруг,
Що на полях припишклих достига
Холодна осінь і нудьга.

VII.

Холодна осінь править танок.
Іду й шукаю на шляху
Слід днів, коли підводивсь ранок
У ревах смерті і в жаху,
Гарматний слід, і слід тачанок,
Що царину вкривав глуху.
Шукаю, але згинув слід
Минулих і недавніх літ.

VIII.

І не брешуть шляхи, і в далеч вже промчали
Баских коней зухвали табуни,
А я відстав й на мене не чекали,
Тепер-же спробуй: здогони,
І накажи, щоб не мовчали
Закляклі в мовчанці лани.
Ні, то пройшло, і мариш, як ідеш,
Про час загаслих вже пожеж.

IX.

Та знаю: літ сліда не стерти,
Минулих літ, проведених в бою;
Величніх літ боїв і смерті
З сердець не стерти колю,
І на лиці людей тепер твій
Слід радісно й побожно пізнаю

III.

Звідкіль прийшли такі вітри старечі,
 До нас вони прийшли відкіль?
 І гасить темний і холодний вечір
 Радости останню гаріль,
 Й на мрій моїх похилі, журні плечі
 Ляга важкий і стоzapеклий біль.
 І розкриває крила, й поринає в льот
 Суворий вітер гніву і скорбот.

IV.

І в криках вітру чув далеку сурму бою,
 То крок бойців хвилює далечинь,
 Бо дика вітру квиль проносить наді мною
 Недавніх літ ще не забуту тинь.
 Не вгамувать стисканнями спокою
 Душі стривожених тремтінь,
 Коли згадаю я, і бачу я, що ось
 Струміння диму з вітром заплелось.

V.

Це—дим боїв, і дим жорсткий пожарищ,
 Коли степи гули прибоями атак,
 Коли напружено у ребра серцем вдариш,
 І вгвинтиш у набій людський свій переляк,
 Націлишся і враз на ямах чорних згарищ
 Ось ворог ще один, скипівши кров'ю, зляк.
 А ти ідеш, і серця зламок твій
 Набито захватом, як порохом—набій.

VI.

А ось тепер лиш вітер коливає
 У серці порослі уже достиглих туг,
 Та в далеч стелеться і тягнеться без краю
 Доріг розімкнений ланцюг.

Тепер-же спробуй: здохни,
 І накажи, щоб не мовчали
 Закляклі в мовчанці лани.
 Ні, то пройшло, і мариш, як ідеш,
 Про час загаслих вже пожеж.

IX.

Та знаю: літ сліда не стерти,
 Минулих літ, проведених в бою;
 Величніх літ боїв і смерти
 З сердець не стерти колю,
 І на лиці людей тепер твій
 Слід радісно й побожно пізнаю,
 А слід цей—рана або шрам.
 Або покорчене тремтіння, що пробігає по губах.

X.

Вдивляюся в таке тремтіння,
 Зів'ялих губ чіткий, тривожний змах
 І бачу, загравне цвітіння
 В глибоко вкопаних очах.
 В чола похилене склепіння
 Той треміт б'ється, наче птах.
 О, ні! Не кожному дано
 Носити днів святих клейно.

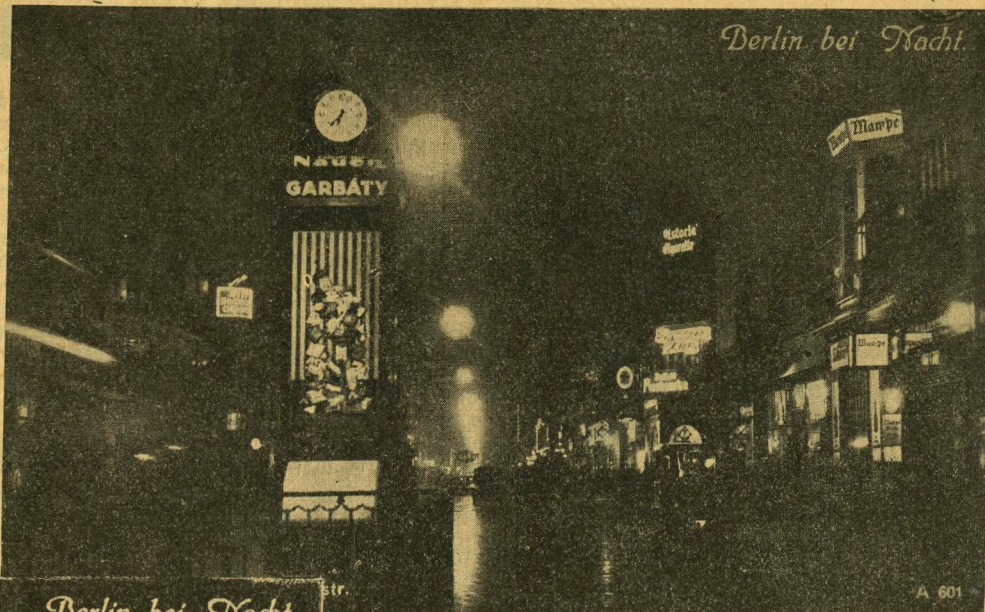
XI.

Ляга туман. Ревуть далекі луни,
 Суворі луни хмурих піль.
 Не знаю я, нудьга звідкіль насуне,
 Така нудьга іде звідкіль,
 Але на прапорі розгорнутім комуни.
 Немає слів зневіри і знесиль.
 Ляга туман, й вогні цвітуть,
 Вогні далекі. Дальня путь.

М. Бажан

БЕРЛІН УНОЧІ

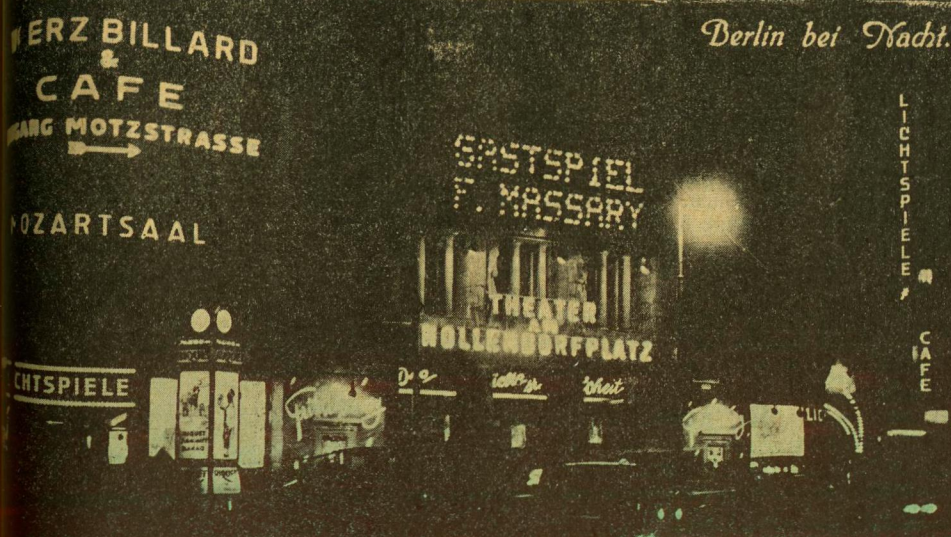
Сірий, похмурий і тяжкий Берлін удень. Але налягає ніч, і Берлін оживає. Біжать тривожливі потні реклам, мчаться автомобілі та омнібуси, тиснячі вогні відблискують в уторованому до зеркального блиску асфальті вулиць. І серед цього шаленого танцю вогнів і гудків сновигають люди, бо Берлін живе і вдень і вночі. Надто цікаві Берлінські реклами вночі: всі вони світяться і мало того— всі вони рухаються. Тисячами вогників спалахують на темрявих чолах будинків назви газет, кіно, готелів, фірм, ресторацій і вмить зникають, щоб дати місце новим і новим. Цілі світляні та рухомі картини утворюються з різнобарвних електричних лампочок. Кожна з таких реклам це солідне діло, що відбирає багато грошей за уміщення анонсів.



Berlin bei Nacht.

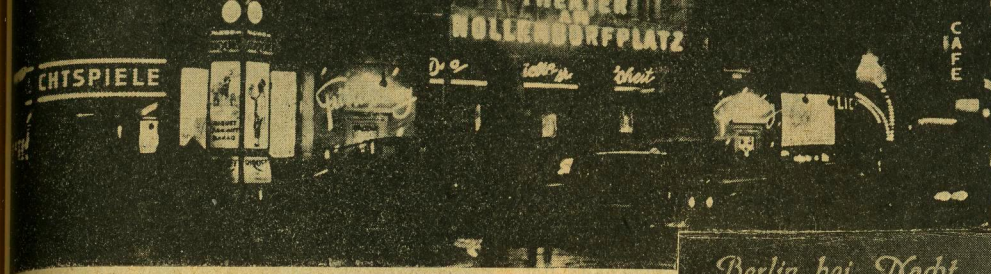
Вулиця Фрідріха. Ріг Французької.

На малюнках тут ми бачимо назви ресторацій. Усі ці „Фридрих-Вільгельми“, „Імператори“, „Вільгельми“—власники їх не заходилися навіть змінити їх стару монархічну вивіску. Але знаходить пізня пора, з ресторацій і кіно вироюються натовпи пишно одягнених елегантних людей, фанатичні дами з «армії порятунку» марно покликають: „Панове, згляньтеся на бідних“. Газетчики вигукують назви вечірних газет і продають сліпі інваліди з жовтими пов'язками на руках сірники. О 3-й годині вулиці пустіють, залишаються самі проститутки та закликають підозрілі люди прохожих в таємні закутки розпусти.



Berlin bei Nacht.

Площа Нолендорфа.



Площа Холендорфа.

По багатьох районах вночі рух буває ще жвавіший, ніж удень і на „Потдамер-Пляц“ (на одному з найжвавіших місць у Берліні) велика освітлена башта регулює рух синіми, червоними та жовтими вогниками.

Цілими натовпами пожирають людей провали метрополітену, омнібуси та трамваї: це поспішає Берлін, збудований на злиднях і тяжкій праці пролетаряту, це веселиться Берлін, з нього широким струмком з заводів, що не знають відпочинку ні вдень ні вночі, тече за кордон кров і золото.

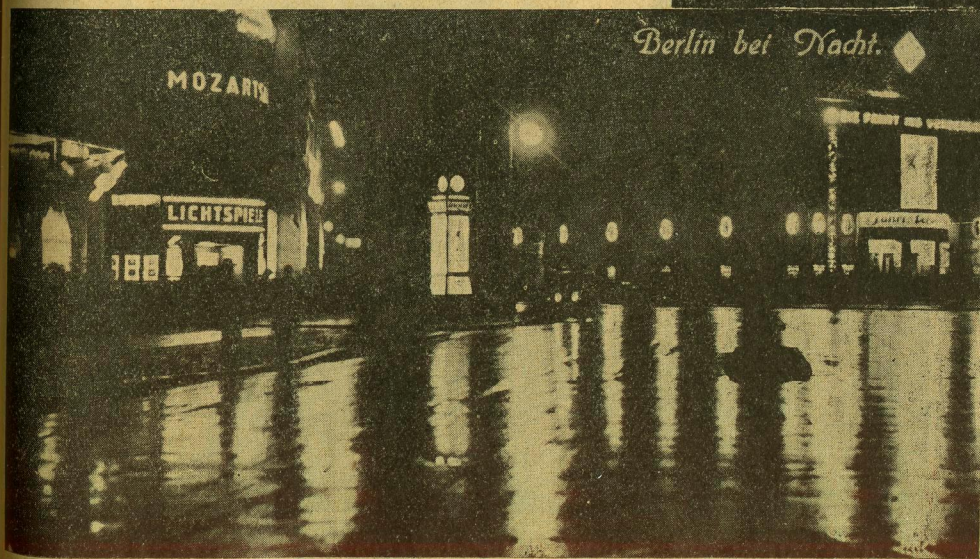


Центр вулиці Фрідріха.

Багато непевного діється вночі у Берліні. Останнього часу частіше трапляються таємні підпали і що-ночі десь спалахує заграва, мчаться туди пожежники з таємною поліцією. У Берліні ходять чутки, що це фашисти підпалюють будинки, де живуть поляки власники.

Досягла величезних розмірів і пошесть самогубств у Берліні, надто тяжко жити в Дауесівській державі. А в тім спить Берлін, щоб сірий ранок пробуркав знову робітника до його безнастанної праці, жінок на щоденне чудо прогудувати сім'ю, коли все зростає дорожнеча, а злочинних керівників Німеччини на новий грабунок знедоленої людности.

А. Б.



Площа Холендорфа. Світляне грище на асфальті.

ЗА ОКЕАНОМ.

Торік в літню пору довелося мені поїхати на два місяці до Америки. Їхали з Франції.

Над вечір, як замерехтіли перші зорі і загорівся маяк, ми рушили і за кілька годин бретонський берег зник з наших очей—землю ми побачили аж через десять днів.

Два дні летіли чайки і ще нагадували про Європу, потім вернули.

А ми опинились у океані.

За дозволом капітана я оглянула пароплав.

На долі, глибоко під водою, були машини. Взірцева чистота, а разом з тим — пекло. Працювали там змінами по 4 години; на пароплавах, що йдуть цілком півдним курсом коло машин видержують тільки чорні. Тут працювали англіїці. Десь дзюрчала вода, з вентиляторів тягнуло тонкими струмками свіже повітря, але за два кроки від них стояла вже неймовірна спека.

Нагорі розважались. У день лежали в кріслах, грали у теніс, над вечір — грала музика і американки танцювали з матросами до пізньої ночі.

В першій класі в спокійні дні майже не гойдало—зате у третій, на долі цілий час видко було бліді, зелені обличчя хорих. Тільки дівора як тут, так і там, безжурно гасала по покладі.

На шостий день подорожі зірвався шторм. Пароплав кидало як тріску, хвилі перекидались через палубу, однак англійська команда пароплава все-таки святкувала великдень. Зійшлися ті самі музики, що увечері грали „фокстрота“, заграли якісь псалми, капітан прочитав молитви, а решта підтягала. Було надзвичайно нудно. Увечері так кидало, що мало хто виходив з кабіні. Десь коло півночі загреміло — я вийшла на палубу — все було чорне; від часу до часу вогненою стрілкою розрізувала небо блискавиця, а на долі під білою пі-

чезний, як раз такий, якою ми собі уявляєм, звичайно, Америку. Еулиці вкриті сміттям не згірш од якої Сміли чи Гадячу, на вулицях сидить і бавиться в лахмітті дівора, чути жаргон, он продирається через юрбу китайчик, там блискають зуби негра, за вікном видно японський ресторан з тихими косоокими жовтими личками.

В центрі, на „п'ятім авеню“ — содом і гомора. Увечері особливо низкою тягнуться без перерви авто, спалахує і гасне вогник регулятора їзди на перехрестях, а на стінах загораються величезні реклами, кидають снопи різнокольорового світла, сліплять очі, навкруги стоїть невгаваючий гамір, по пішоходах суне лава людей, чути всі мови світу, можна побачити всі раси й народи.

Отут—артерія Нью-Йорку. Часом може статися якось моторошно, але заблудити, сплутати шляхи все-таки не можна. Тай до того „боббі“—поліцейський. На ваш запит одержите точні вказівки, коли він стоїть тут, він дуже чемний.

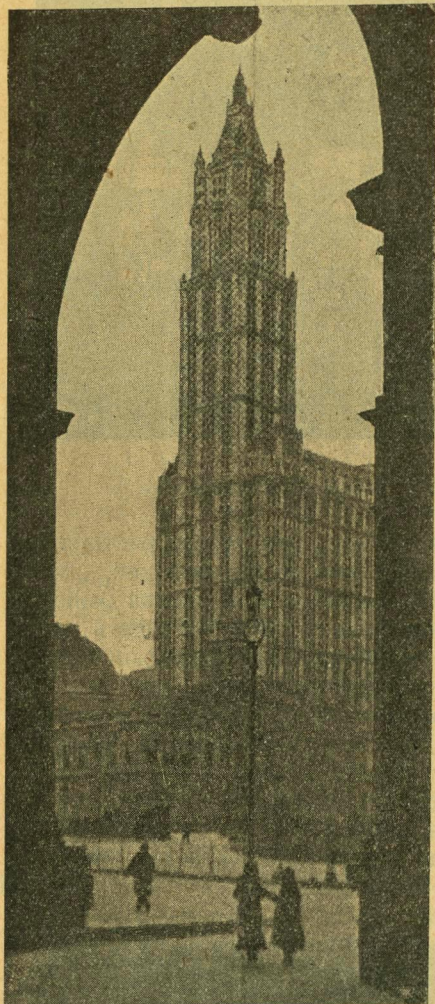
Однак бувають і інші картини. Але про це другим разом, Прекрасний берег Гудсон. Розкішні вілі—палаці, асфальтовий шлях — і тиша. Тут не вільно трамваям, тут царство американського мільйона.

Чікаго.

Приблизно такого-ж типу Чікаго. Більш розкидане. З кількома величезними парками, на березі чудесного озера. Воно виросло протягом 80 літ на місці індіанського села. Сама назва індіанська, й означає „Дика цибуля“. Швидкий зріст відбився на характері міста. Ви часто побачити поруч з великою бетоною будівлею дерев'яний двохповерховий будиночок, а частогусто і порожній, ще не забудований дикий майдан. На одній з вулиць стоїть пам'ятник одній історичній події, що ще жива у спогадах старих мешканців. Підчас відсутності перших колоністів, індіанці зробили напад на відібране в них місто, і вирізали всіх білих жінок. Тільки одну було врятовано якимсь вождем червоних. І стоїть пам'ятник тепер, чорний, з перами, зроблений межи білих панів свого колишнього міста.

Як добували колонії.

Інтересні речі оповідають про боротьбу з чорними. Американці надсилали в подарунок вождям індіанських племен килими—отруєні чорною віспою. Вимирали цілі місцевості, а європейці опановували своєю новою батьківщиною.





Зверху—Ратуша в Нью-Йорку.

На шостий день подорожи зір-
вався шторм. Пароплав кидало як
тріску, хвилі перекидались через
палубу, однак англійська команда
пароплава все-таки святкувала ве-
ликдень. Зійшлися ті самі музи-
ки, що увечері грали „фокстрота“,
заграли якісь псалми, капітан про-
читав молитви, а решта підтягала.
Було надзвичайно нудно. Увечері
так кидало, що мало хто виходив
з кабін. Десь коло півночі загре-
міло — я вийшла на палубу — все
було чорне; від часу до часу вог-
неною стрілкою розрізувала небо
блискавиця, а на долі під білою пі-
ною зеленкуватим промінням сві-
тилося море. Це були якісь тепло-
водні риби — ми наближались до
тропиків. На ранок побачили Бер-
мудські острови, перших чорних, а
на слідуєчий день вже наближа-
лись на північ до Нью-Йорку.

Нью-Йорк.

Так от він, на-
решті.

Щось замаячило
на обрії — це й був
званий пам'ятник сво-
боди. Про нього опові-
дають кожному, що
приїздить уперше відо-
мий анекдот: один чу-
жинець, що зле воло-
дів англійською мовою,
спитав американця, ко-
му це пам'ятник. Той
відповів—Свободі. Чу-
жинець співчутливо
покивав головою і
сказав: „так, так — у
нас також є звичай
ставити пам'ятники
нашим покійникам“. У
слухності цього дово-
дилось переконуватись
потім цілий час.

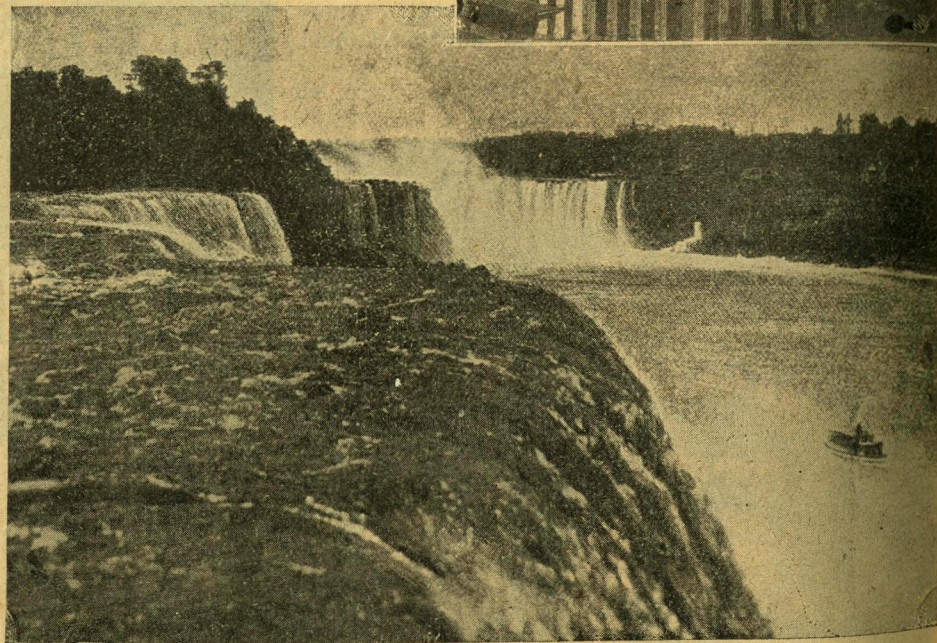
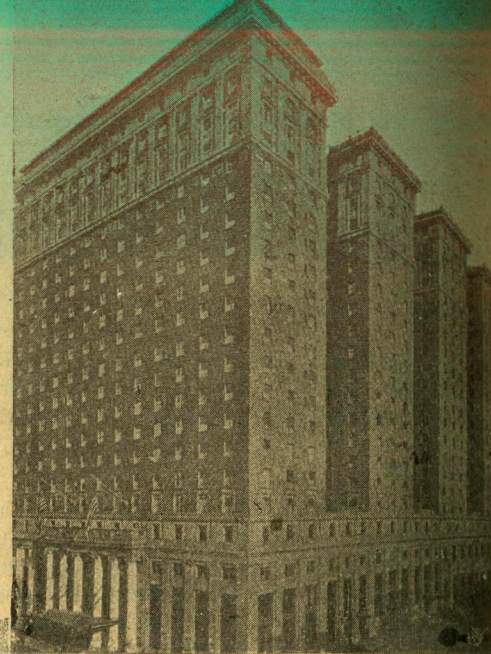
Реликий кам'яний
Нью-Йорк властиво не
вважає нічим. Ви орієн-
туєтесь у ньому через
дві години, бо весь він
— клітки, бо весь він
— числа, простий, вели-

зроблений з одних панів
свого колишнього міста.

Як добували ко- лонії.

Интересні речі оповідають
про боротьбу з чорними. Аме-
риканці надсилали в подару-
нок вождям індієських пле-
мен килими — отруєні чорною
віспою. Вимирали цілі місцево-
сти, а європейці опанували
свою нову батьківщиною.

Тепер індієці вмирають.
Їх лишилося коло 200 тисяч,
їх старанно охороняють в
особливо для того залишених
місцевостях, де вони живуть
ще в досить первісному стані,
все ще збираєчись на віча в
лісах, заховуючи пережитки
старовинної одяжі.



Зверху—Отель „Пенсільванія“ в Нью-Йорку; унизу—Ніагарський водопад.

Мені довелося зустрінути на однім із конгресів жінку з племені Інків—вона мала шкіряний одяг, а в довгих косах були встромлені пера—як на малюнках в оповіданнях Майн-Ріда.

Гнила культура.

В Чикаго мені довелося пробути два тижні і зустрічатись з як-найрізноманітнішими людьми. Були то фабриканти й робітники, члени якихось сект, професори, молодь, багачі з віл і відвідувачі „притулків“ і як—раз там, в Америці, країні „рівності“ мене вражала надзвичайна, нечувана проста різниця між тим, що дає держава своїм горожанам. Додатково до європейських прикмет, була ще расова ненависть. Мені показували цілі квартали, заселені неграми, звідки виїхали всі білі, не бажаючи жити спільно з чорними. Такі квартали існують в кожному місті так само як існує університет для чорних в Вашингтоні, існують окремі кіно, лікарі, адвокати.

Одного разу при мені не пустили до ресторану одного з наших товаришів—негра, доктора медицини,—бо він був чорний.

Все це не міститься навіть у нашій уяві, однак для „свобідних“ американців—звичайне явище.

В деяких штатах ще існує „дідівський закон“,—що торкається правил вибору до парламенту—полягає він у тому, що право виборів можуть мати розуміється, тільки коли справа торкається чорних народів) лише негри, що мали грамотного діда. Це треба довести документально, в противному разі хоч-би виборщик був не знати якої освіти, він не має права голосування.

За те в руках чорних—вся найтяжча праця. На славетних скотобойнях аж чорніє від негрів.

Коли шлюб негрів з білими переслідується законом і карається в'язницею, чорна проституція цвіте буйно на вітих білих панів Америки.

Негри надзвичайно здібні. Мені доводилось мати відчит у їх університеті, і питання були цікавішими від аналогічних дискусій слухачів по інших вищих школах.

Цікава й їх музика—тужлива та мелодійна—голоси просто розкішні, а на жаль не можна сказати про надзвичайно немусикальних американців, у котрих всі видатні співці—виключно чужинці.

Своєгідний характер має Пенсільванія; заселена переважно квекерами, вона відрізняється від інших штатів, котрі мені доводилось бачити, надзвичайною простотою, майже строгістю. Чесність там надзвичайна—в невеличких містах, де сарі традиції ще збереглися, всі будинки, як в день, чисті і вночі не замикаються.

Немає також у квекерів типової американської похапливості—це розумні, спокійні люди, де в чому нагадуть, може, наших селян.

Кожна оселя майже має авто; в кожній хаті є радіо—однак воно служить не лише для розваги—ранками вся молодь годинами сидить коло апарату і слухає та записує лекції університету—бо коштів жити у великому місті вони не мають, і тільки їздять складати іспити, все-ж навчання відбувається через радіо.

Доводилось однак мені оглядати й такі університети, де вчать діти переважно каліфорнійських мільонерів—там інтернати нагадують золоті клітки, на кожних 10 учнів припадає по професору, є розкішні спортові залі, цілий маєток забудований палацами—одна подарована Рокфелером різблена дубова їдальня коштує божевільних грошей.

Там поруч з наукою читаються для дівчат спеціальні лекції, як уряджувати five o'clock (чай), вечери, як поводитись на балах; цікаво, що це заведено й у славетнім Брін—мор коледжу.

Недалеко від тих палаців—народня школа обдертий будинок, жадних наукових приладь дівчаро брудна в такій мірі, що ми того про Америку й подумати не могли. А проте довелося побачити на свої очі.

На підприємствах.

Оглядали деякі фабрики—авіаційну в Дейтон, Форда в Детройті, славетні скотобойні в Чикаго керамічну в Індіанополіс. В останній директор давав пояснення про саму промисловість, про фінансове навчання робітників—а потім трапилась така дрібничка: я звернулась до робітника а запитанням, скільки він одержує на тиждень. Робітник не відповів, коли директор відійшов, я спитала ще раз, і він пошепки пояснив, що робітникам було заборонено оповідати нам про заробітну платню.

Часто доводиться чути про добробут робітництва в Америці—мовляв, кожний має авто. На це можна лише всміхнутись, коли бодай побіжно знати життя там. Правда авто робітники іноді й мають—при великим виробництві вони там дешеві, трамваї-ж дорогі—отже тим самим заощаджується гроші. Але підчас криз робітництво живе тим, що збирає з смітників багачів (сміття що-дня виставляють у кошиках на вулицю, до їх забирає ранком авто). Навіть, маючи працю робітники дуже бідують: мала хатина, де четверо сплять на одному ліжку, хати без вікон, освітлені день-ніч, електрикою, з брудними вогими стінами—багато їх в славетній Америці—країні порожніх слів, лицемірства й немилосердного визиску працюючих.

Оповідають американці про свого улюбленця Вільсона, що коли він з'явився на страшний суд, бог сказав йому—не щирі твої дванадцять пунктів, Вільсоне, от і не пощастило тобі на землі.

—Та не кращі й твої були, боже,—відповів той.

Повна церков, законів, конституцій та парламентів Америка, край брехні й сваволі магнатів всесильного долара, край рабів капіталу.

Надія Суровцова.

НАЙНОВІШІ ТУРБИНИ.

Білий вугіль—це дармова енергія, енергія майже невичерпана, тому явно корисна для експлуатації. Цією силою люди користуються вже здавна, щоб пускати в рух водяні млини, водою перевозити тягар то-що. При цім способі експлуатації більша частина енергії не використовувалася

Будуємо!

Ми не хочемо вбогих хатин

Ми будуємо високі палаци

она відрізняється від інших штатів, котрі мені доводилося бачити, надзвичайною простотою, майже строгістю. Чесність там надзвичайна—в невеличких містах, де сарі традиції ще збереглися, всі будинки, як в день, так і вночі не замикаються.

Немає також у квекерів типової американської похапливості—це розважні, спокійні люди, де в чому нагадуть, може, наших селян.

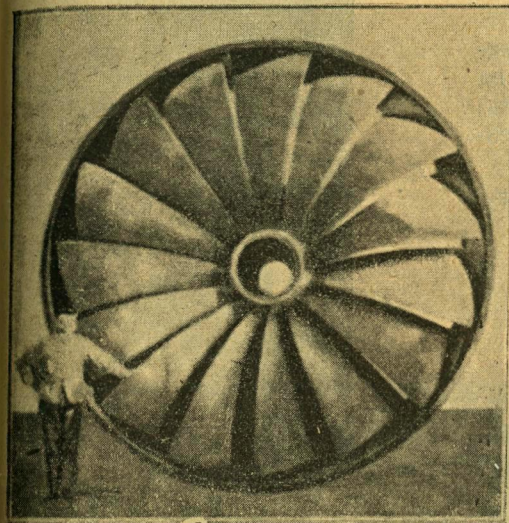
Вивів на страшний суд, боі сказав йому—не щирі твої дванадцять пунктів, Вільсоне, от і не пощастило тобі на землі.

— Та не кращі й твої були, боже,—відповів той.

Повна церков, законів, конституцій та парламентів Америка, край брехні й сваволі магнатів всесильного долара, край рабів капіталу.

Надія Суровцова.

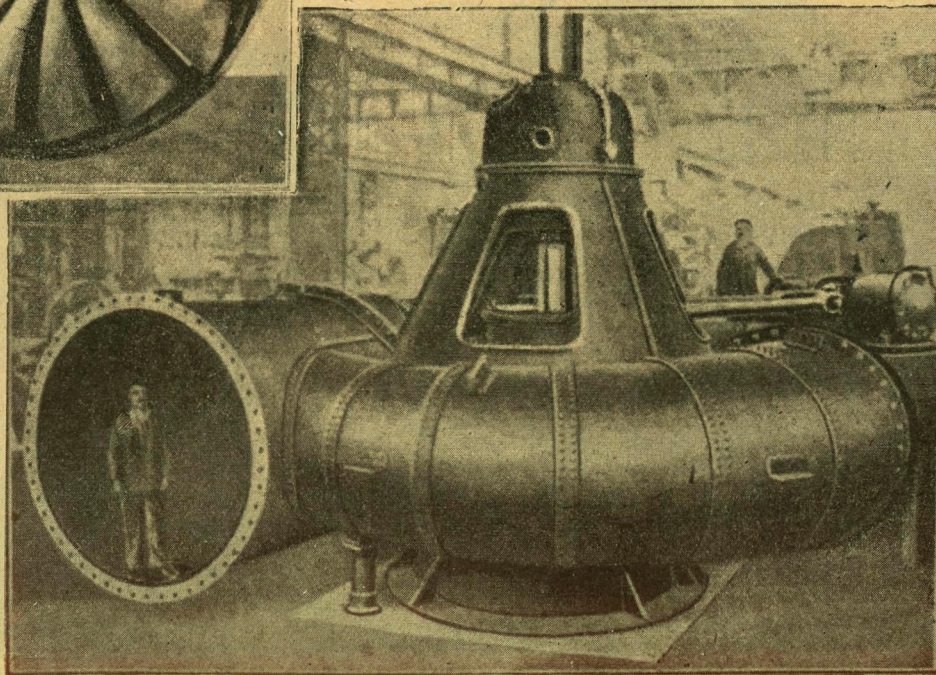
НАЙНОВІШІ ТУРБІНИ.



Білий вугіль—це дармова енергія, енергія майже невичерпана, тому явно корисна для експлуатації. Цією силою люди користуються вже здавна, щоб пускати в рух водяні млини, водою перевозити тягар то-що. При цім способі експлуатації більша частина енергії не використовувалася і загалом цей рід енергії дуже мало вживався.

Коли було винайдено можливість не едавати енергію на велике віддалення електричним током вельми високої напруги, а також винайдено водяні турбіни—все це спричинилося до величезної експлуатації оілого вугля.

Передається енергія через просторінь таким робом, що падання або рух води надає руху динамо-машині, а ця вироблений електричний ток передає проводами на десятки й сотні верстов. Турбіна—це труба, що перепускає крізь себе проточну воду під більш-менш значним натиском. У ширшій



частині цієї турбіни є коловерт, тобто колесо з зігнутими відповідним чином лопатями. Падаючи з великим навалом на ці лопаті, вода пускає в рух саме колесо, а рух цей передається динамо-машинами.

На останній виставці в Еспанії виставлено величезні розміром і силою удосконалені турбіни, показані на вмішених тут малюнках.

Будуємо!

Ми не хочемо вбогих хатин
Ми будуємо високі палаци
В годині шісдесят хвилин
І вісім годин ми стоїмо на праці

Хай підвозять сіре каміння
Ми візьмемо молота в руки
Поцілунками грає проміння
І підказує жваві рухи

Архітект ресфедером на папері
Озброєний зброєю цифр
Креслить стрункі паралелі
З літер таємний шифр

Але ми тисячу рук
Перетворимо риси в життя
Кинемо на сірий брук
Цегли червоне шмаття

І що-дня здійснитиме вище
Наш будинок червоні стіни
І димом на хмарах напише
Наші нові заповіді

Л. Кардиналовська.